

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

•
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

•

משיחות ש"פ ויגש, ז' טבת ה'תשנ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלש לבריאה
שנת הקהל
מאה ועשרים שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

בס"ד.

פתח דבר

הננו מוציאים לאור קונטרס משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"פ ויגש, ז' טבת
שנה זו.

מערכת „אוצר החסידים”

עשרה בטבת (יהפך לשמחה) ה'תשנ"ב (ה' תהא שנת נפלאות בכל)
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ"י.

בס"ד. משיחות ש"פ ויגש, ז' טבת ה'תשנ"ב

(מלכות) יוסף לעתיד לבוא⁴: „קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה גו' ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף גו' וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד גו' כה אמר אדני ה' הנה אני לוקח את בני ישראל מבין הגויים אשר הלכו שם וקבצתי אותם מסביב גו' ועשיתי אותם לגוי אחד גו' ומלך אחד יהי' לכולם גו' ודוד עבדי נשיא להם לעולם גו' וידעו הגוים כי אני ה' גו'“.

אָבער נוסף אויף דעם וואָס די הפטורה גיט אַרויס נאָר די שייכות מיט דער גאולה, אָבער מ'האָט דערפון ניט אַרויס אַ לימוד והוראה לפועל אין דער עבודה פון אידן שטייענדיק אין די טעג און רגעים פאַר דער גאולה –

דאַרף מען אויך האָבן הסברה אין דער שייכות פון דער הפטורה מיט דער פרשה. דאָרבה: „ויגש אליו יהודה“ (אין דער פרשה) איז לכאורה אַ פאַר-קערטער תוכן פון „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“ (אין דער הפטורה⁵), וואָרום אין הגשת יהודה ליוסף (און אין דער פרשה בכלל) איז אונטערשראַכן ווי יוסף איז דער בעל-הבית און משנה למלך פון ארץ מצרים און יהודה דאַרף צו אים אָנקומען, ער דאַרף צו אים צו-גיין „ויגש אליו“⁶ און בעטן אַז ער זאָל באַפרייען בנימין/עו, „ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך גו' כי כמוך כפרעה“⁷, „חשוב אתה בעיני כמלך“⁸, וואָרום

א. מ'האָט גערעדט מערערע מאל, אַז אַלע ענינים וואָס ווערן דערציילט אין תורה (מלשון הוראה⁹) אַנטהאַלטן אין זיך אייביקע אָנווייזונגען פאַר יעדער איד און פאַר אַלע אידן אין יעדער צייט, אין יעדן אָרט און אין יעדן צו-שטאַנד: אַלגעמיינע הוראות און אויך אַזעלכע הוראות וואָס זיינען צוגעפאַסט צו די ספעציעלע און באַזונדערע אומ-שטענדן פון דעם באַשטימטן זמן ומקום אין וועלכן אַ איד געפינט זיך.

אָזוי איז אויך בנוגע צו דער היינטי-קער פרשה אין תורה (מיט וועלכער מ'דאַרף „לעבן“² אין דער צייט), „ויגש אליו יהודה“, אַז דערפון איז דאָ אַ הוראה נצחית וועלכע קלערט אויף און גיט צו פאַרשטיין דעם תוכן העבודה און אופן ההנהגה פון אידן (אויך ב-התאם צו דעם איצטיקן זמן – אין די לעצטע רגעים פון גלות, בסמיכות ממש צו דער גאולה האמיתית והשלימה ווי גערעדט כמה פעמים ובפרט לאחרונה).

ב. אויפן ערשטן בליק, איז די שיי-כות פון דער פרשה („ויגש אליו יהודה“) מיט דער גאולה אונטערשראַכן אין דער הפטורה פון דעם שבת (וועלכע איז „מענינה של פרשה“³), וואו עס רעדט זיך וועגן דעם איחוד פון (מלכות) יהודה און

1) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ספר השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק).

וראה זח"ג נג, ב.

2) „היום יום“ ב חשון. ספר השיחות תש"ב ע' 29.

3) טושו"ע או"ח ר"ס רפד. שו"ע אדה"ז שם וסרפג. טווא"ח סתכ"ח. רמ"א שם ס"ח.

4) יחזקאל לו, טוואילך.

5) שם, כה.

6) ריש פרשתנו.

7) פרש"י עה"פ.

בא יוסף', זעענדיק אז ער איז דער בעה"ב אויף גאנץ ארץ מצרים און איידער „התודע יוסף אל אחיו"¹⁶ – פונקט פארקערט ווי דער תוכן בסיום הפרשה!?

ד. ויש לומר דער ביאור אין דעם:

אע"פ וואָס עס זעט אויס, בהשקפה ראשונה, אז הגשת יהודה ליוסף באדייט דעם תוקף פון יוסף (אַלס דער פירער פון ארץ מצרים) און ווי יהודה דאַרף צו אים אַנקומען – בשעת מ'טראַכט זיך אָבער אין דעם אַרײַן, זעט מען אַז יהודה האָט זיך דאָ געפירט מיט אַן אויסערגעוויינלעכער ברייטקייט און תוקף¹⁷:

יוסף איז דעמולט געווען (אַלס בא-כח של פרעה) דער „שליט על הארץ"¹⁸, וואָס „בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים", און דערצו איז פרעה דעמולט געווען אַ „מושל בכיפה", און יוסף איז „כמוך כפרעה" (ווי יהודה האָט אַליין געזאָגט). פונדעסטוועגן זעט מען, אַז יהודה (ניט וויסנדיק אַז דאָס איז יוסף אחיו) איז דערפון ניט נתפעל געוואָרן, און האָט זיך געפירט מיט דער גאַנצער ברייטקייט, אַז אפילו ניט בעטנדיק פריער רשות באַ יוסף'ן גייט ער צו צו יוסף'ן, און מיט אַ (הגשה

פרעה איז „נתון אותו על כל ארץ מצרים"⁸, „ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו גו"⁹, ובפרט אַז פרעה איז געווען אַ „מושל בכיפה"¹⁰ פון כל ה-ארצות. משא"כ לעתיד לבוא (ווי עס רעדט זיך אין דער הפטורה) וועט (עץ) יהודה זיין למעלה מכולם (אויך פון יוסף) – „מלך יי אחד יהי לכולם גו' ועבדי דוד (פון שבט יהודה) מלך עליהם גו' ודוד עבדי נשיא להם לעולם!"?

ג. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים ביאור השייכות פון תחלת הפרשה מיט סיומה – כמדובר כמ"פ, אַז ע"פ הכלל¹² „נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן" איז דאָ אַ שייכות מיוחדת פון תחלת וסוף הפרשה.

וואָס אויך אין דעם דאַרף מען הסברה: בסיום הפרשה¹³ שטייט „וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד", וואָס דאָס באַ-ווייזט דאָך אויפ'ן תוקף פון יעקב ובניו, אַז אפילו זייענדיק אין ארץ מצרים – וואָס איז אונטער דער שליטה פון פרעה מלך מצרים – זאָגט פרעה „טוב כל ארץ מצרים לכם הוא"¹⁴, און ע"פ זיין ציווי באַקומען זיי אַן אחוזה „במיטב הארץ"¹⁵, ובאופן אַז „ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד". דאָקעגן „ויגש אליו יהודה" בתחלת הפרשה אונטערשטרייכט, אַז יהודה ואחיו זיינען אין אַ מצב ירוד וואָס זיי דאַרפן אַנקומען צו בעטן זיך

(16) שם מה, א.

(17) ולהעיר שיהודה הי' מלך בשבטים (ראה ב"ר פפ"ד, יז. מדרש אגדה (באבער) פרשתנו מו, כח. פתיחתא דאסתר י. פרש"י ויחי מט, ט). וראה ויחי מט, ח ואילך.

(18) מקץ מב, ו.

(19) ראה מדרש – הובא בתורה שלימה עה"פ אות ס: „יהודה עשה שלא כמנהגו של עולם. מנהגו של עולם ליטול רשות ואחר כך נכנסין, אבל זה נכנס שלא ברשות ולא נטל רשות אלא על הדיבור".

(8) מקץ מא, מג.

(9) שם, מד.

(10) ראה מכילתא בשלח יד, ה. זח"ב ו, א.

(11) יחזקאל שם, כב. כד"כ.

(12) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(13) מז, כז.

(14) פרשתנו מה, כ.

(15) שם מז, ו. יא.

„ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד“²³: און נאָכמער – אַז דאָס איז אַ הכנה וואָס ברענגט צו דעם מצב פון „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“, כדלקמן.

ה. דער ענין דאַרף נאָך האָבן ביאור:

האמור לעיל וועגן דעם תוקף פון „ויגש אליו יהודה“ איז דאָך געווען לפי הקס"ד של יהודה אַז יוסף איז אַ משנה למלך פון אה"ע, איידער „התודע יוסף אל אחיו“. וואָס הגם אַז בנוגע צו דעם תוקף של יהודה איז דאָס קיין נפק"מ ניט (וואָרום ער האָט דאָך ניט געוואוסט אַז דאָס איז יוסף) – אָבער לאַחרי וואָס ס'איז נתגלה געוואָרן אַז דאָס איז יוסף, איז לפי אמיתת הענינים דאַרף מען שוין לכאורה ניט אָנקומען צו דעם תוקף פון יהודה בכדי אויפטאָן „ויאחזו בה גו“.

ואדרבה: בפשטות איז דער תוקף פון „ויאחזו גו“ געקומען דורך יוסף, וואָס „וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה“²⁴, און בזכות יוסף האָט פּרעה געזאָגט „טוב כל ארץ מצרים לכם הוא“, און געהייסן זיי אָפּגעבן אַן אחוזה „במיטב הארץ“, ובאופן אַז „ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד“.

ועד"ז דאַרף מען פאַרשטיין בנוגע צו דער הפטורה: וויבאַלד אַז דער תוקף פון יהודה איז נאָר געווען לפי שעה ההיא (איידער ס'איז נתגלה געוואָרן אַז דאָס איז יוסף) – וואָס האָט עס פאַר אַ שייכות מיטן תוקף פון יהודה אין דער

23 וי"ל, שלכן דוקא, ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה, „לפנות לו מקום ולהורות האיר יתישב בה“ (פרשתנו מה, כח ובפרש"י. וראה גם ב"ר פרשתנו פצה"ג, ג) – ראה לקמן בפנים סעיף ה.

24 פרשתנו מה, ז.

של) תוקף²⁰, און רעדט מיט אים „קשות“ (וואָס דערפאַר האָט ער באַוואָרנט „אל יחר אפך“) ²¹ „אעפ"ו וואָס ער האָט זיך דורך דעם אַרײַנגעשטעלט אין סכנת נפשות, וויסנדיק וואָס יוסף קען אים טאָן צוליב זײַן „חוצפה“²²!

קומט דערפון אויס, אַז „ויגש אליו יהודה“ ברענגט גאָר אַרויס דעם תוקף פון יהודה!

עפ"ז איז פאַרשטאַנדיק די שייכות צווישן „ויגש אליו יהודה“ מיטן תוקף פון אידן באַרץ מצרים בסיום הפרשה – „וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד“. און אויך די שייכות מיט דעם תוקף ועלי' פון יהודה אין דער הפטורה – „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“ [ומעין ובדוגמת זה דריקט זיך עס אויס אין דעם תוקף פון „ויגש אליו יהודה“].

ויש לומר, אַז דער תוקף פון „ויגש אליו יהודה“ האָט געגעבן דעם כח אַז דערנאָך זאָלן יעקב ובניו קענען יורד זײַן אין מצרים אין אַזאַ אופן אַז (ניט נאָר וואָס זיי זאָלן ניט זײַן אונטער דער שליטה פון מצרים, נאָר אדרבה –)

20 „ויגש אליו יהודה . . הגשה למלחמה“ (ב"ר פרשתנו פצ"ג, ו. וראה שם, ז). ועד שיוסף „נודעו ע ונבהל, אמר אוי לי שמא יהרגני“ (שם), אף שהיו שם אנשי מצרים!

21 ריש פרשתנו ובפרש"י.

22 והחידוש בזה בולט עוד יותר בהשוואה להנהגתו הקודמת של יהודה (ואחיו) בפרשה שלפניו, ש„ויפלו לפניו ארצה“ (מקץ מד, יד). ושינוי היחס נעשה בפשטות לאחר שיהודה שמע דברי יוסף שבנימין „יהי לי עבד ואתם עלו לשלום אל אביכם“ (ס"פ מקץ), ואז – „ויגש אליו יהודה גו“. וראה ב"ר שם: מיד (כששמע יהודה דברי יוסף הנ"ל) כעס יהודה ושאל בקול גדול כו', כיון שכעס יהודה נשרו שיניהם של כולם כו'.

בה"ק²⁷! איז דערפון מובן, אַז דוקא דער תוקף פון יהודה האָט דאָס בכח צו אויפפאַן.

ויש לומר נקודת הביאור בזה: דער תוקף פון אַ אידן בעוה"ז און אין זמן הגלות (כל המלכיות נקראות על שם מצרים²⁸) גופא קען זיין אויף צוויי אופנים: (א) זיין תוקף איז נאָר וויפל ס'איז מעגלעך לויט די כללים פון חוקי הטבע און הנהגת העולם, און עד"ז אין זמן הגלות – לויט די מדידות והגבלות פון גלות, חוקי המדינה, וכיו"ב. (ב) ער שטייט אינגאַנצן העכער פון כל עניני העולם ואוה"ע ועאכו"כ פון גלות, ואדרבה – ער פירט מיט זיי אָן מיט אַ תוקף, ביז אַז ער האָט דעם כח צו משנה זיין אויך חוקי והנהגת המדינה. ויש לומר, אַז דער תוקף פון יהודה טוט אויף אַז אַ איד איז ניט נאָר אַ מושל ושולט און אַ בעה"ב אויף אוה"ע בזמן הגלות לויט די „כללים" פון וועלט און פון גלות (ווי דאָס איז געווען באַ יוסף), נאָר באופן אַז ער שטייט אינגאַנצן העכער דערפון, כדלקמן.

ו. וועט מען עס פאַרשטיין לויטן ביאור אין דעם אופן פון הנהגת מרדכי היהודי בזמן מלך אחשורוש – וואָס ער איז געווען אין אַ ענלעכן מצב ווי יהודה²⁹ שטייענדיק פאַר יוסף, וואָרום

27 דלפי פירוש השני (ב, להורות לפניו גשנה) „לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה" (פרש"י עה"פ, מבר"ש, שם), י"ל שזהו דוקא בכחו של יהודה: אבל מהו החידוש של יהודה לגבי יוסף בהפעולה ד, לפנות לו מקום ולהורות האיך יתיישב בה"ק?

28 ב"ר פט"ז, ד.

29 ואמרו חז"ל שמרדכי „מיהודה קאתי" („אמו מיהודה"), ולכן נקרא „איש יהודי" (מגילה יב, סע"ב). וגם ההדיעה שהי' כולי' מבנימין (שם יג, ריש ע"א. וראה פי' הרי"ף לעין יעקב שם), הרי בכל

הפטורה („ודוד עבדי נשיא להם לעו-לם"). ואדרבה: וויבאַלד אַז יוסף הצדיק איז דער בעה"ב אין מצרים (ווי ס'איז דערנאָך נתגלה געוואָרן), איז לכאורה דאָ דער תוכן פאַרקערט פון דער הפטורה, וואו עס רעדט זיך וועגן עליית יהודה לגבי יוסף, און „ודוד עבדי נשיא להם לעולם"?

בסגנון אחר: לפי אמיתת הענינים אַז יוסף הצדיק איז דער „שליט על הארץ" – ברענגט אַרויס יוסף אַליין דעם תוקף פון אידן בארץ מצרים, און דעמולט דאַרף מען אויף דעם ניט אַנקומען צו דעם תוקף פון „ויגש אליו יהודה".

וויבאַלד אָבער אַז אַלע ענינים אין תורה זיינען אמיתיים און נצחיים (אויך די קס"ד אין תורה²⁵, ובפרט אַז בנדוד"ד איז דער עצם הגשה פון יהודה ניט קיין קס"ד נאָר אַ מציאות בפועל) דאַרף מען זאָגן אַז דער תוקף פון יהודה („ויגש אליו יהודה") איז ניט בלויז אַן ענין לפי שעה, נאָר דאָס טוט אויף אַ חידוש אפילו לגבי תקפו של יוסף בזמן ההוא: און דוקא בכח זה קען זיין דער „ויאחזו גר". און דאָס ווערט אויך די הכנה צו „ודוד עבדי נשיא להם לעולם" לע"ל.

ויש לומר אַז דאָס איז מובן אויך דערפון וואָס עס שטייט אַז „ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה", „לפנות לו מקום ולהורות האיך יתיישב בה"ק – דלכאורה: וויבאַלד אַז יוסף האָט אָנגעפירט מיט ארץ מצרים, און ער (ע"פ ציווי פרעה) האָט אָפּגע-געבן „מיטב הארץ" צו יעקב ובניו – איז פאַרוואָס דאַרף מען אַנקומען צו יהודה'ן „לפנות לו מקום ולהורות האיך יתיישב

25 ראה (בנדוד"ד) סה"ש תנשא"א ח"א ע' 207. ויש"נ.

26 נסמן בהערה 23.

(א) „אמר לו הקב"ה אני איני יוצא מידי בריותי ואתה מבקש לעשות כרצון איש ואיש, בנוהג שבעולם שני בני אדם מבקשים לישא אשה אחת יכולה היא להנשא לשניהם? אלא או לזה או לזה, וכן שתי ספינות שהיו עולות בלימן, אחת מבקשת רוח צפונית ואחת מבקשת רוח דרומית יכולה היא הרוח אחת להנהיג את שתיהן כאחת? אלא או לזה או לזה, למחר שני בני אדם באים לפניך בדין איש יהודי ואיש צר ואויב, יכול אתה לצאת ידי שניהם, אלא שאתה מרו-מם לזה וצולב לזה". ד.ה. אַז אַחַשְׁרוּשׁ הָאֵט אִין דַּעַם גַּעֲמָאֲכַט אַ טַעוֹת וּוְאָרוֹם ס'אִיז נִיט שִׁיךְ דּוּרְכַפִּירֵן צוֹוִי הַפְּכִיִּים בַּבַּת אַחַת, סִי כַרְצוֹן מַרְדְּכִי („אִישׁ יְהוּדִי") און סִי כַרְצוֹן הַמֵּן („אִישׁ צַר וְאוֹיֵב"). „וּלְכֹן³⁸ קִנְתָּרוּ הַכְּתוּב כִּי לֹא יוּכַל לְצַאת יַדֵּי מַרְדְּכִי וְהַמֵּן הַמֵּתְנַגְדִּים".

(ב) „ר' הונא בשם ר' בנימין בן לוי אמר, לפי שבעוה"ז בזמן שרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת. . . אבל לעתיד לבוא בקיבוץ גליות אמר הקב"ה אני מביא רוח ארגסטס לעולם ששתי רוחות משמשות בו. . . מי הוא זה שעושה רצון יראוי זה הקב"ה שכתוב בו³⁹ רצון יראוי יעשה כו". דאָס הייסט, „אָפֶה³⁸ שיהיו ב' זה לעומת זה יעשה ה' רצון שניהם, והיינו רצון יראוי יעשה ואת שועתם ישמע, שאף ששאלת זה מנגדת לזה ישמע ה' לשניהם, משא"כ אחשורוש שלא יכול לעשות רצון ב' אוהיבו המת-נגדים, ואע"ג דאמר ב' בני אדם מבקשים לישא שפחה א' וכו', היינו במנהג העולם הטבעי כסתם בני אדם כדקאמר בנוהג שבעולם, אבל ביראי ה' יפיק רצון שניהם כו". ד.ה. אַז דַּעַר אוֹיֵבֶרֶשְׁטַעַר

אידן זיינען דעמולט געווען אין גלות פרס ומדי אונטער דער שליטה פון מלך אחשורוש, „עבדי אחשורוש אנו"³⁰ (ניט ווי בימי החנוכה וואָס איז געווען בזמן קיום בית שני), און אעפ"כ איז באַ מרדכי געווען די הנהגה אַז „לא יכרע ולא ישתחוה"³¹, כאָטש „כל עבדי המלך גו' כורעים ומשתחווים להמן כי כן צוה לו המלך"³¹, און מרדכי איז געשטאַנען אַזוי בתוקף אפילו ווען עבדי המלך האָבן אים געזאָגט „מדוע אתה עובר את מצות המלך"³²:

בנוגע דעם משתה פון מלך אחשורוש שטייט אין מגילת אסתר „כן יסד המלך גו' לעשות כרצון איש ואיש"³³. זאָגט אויף דעם די גמרא³⁴, אַז דאָס מיינט „לעשות כרצון מרדכי והמן, מרדכי ד-כתיב³⁵ איש יהודי, המן דכתיב³⁶ איש צר ואויב".

אין מדרש³⁷ זיינען אין דעם פאַראַן צוויי פירושים:

אופן שייך יהודה לבנימין, שהרי מלכות יהודה היתה על שבט יהודה ובנימין (וראה אוה"ת פרשתנו תתקפב, א. מג"א ע' ברעג (בהוצאת תש"ז - ע' ג)). וענין זה מודגש גם בפרשתנו - שכל עסקו של יהודה עם יוסף ה' בנוגע לבנימין, ש„עבדך (יהודה) ערב את הנער" (בנימין), ולכן „ישב עבדך תחת הנער" (פרשתנו מד, לב-לג. וראה אוה"ת פרשתנו שם). ונוסף לזה: „יהודי" הוא (גם) על שם הודאה, שזוהו"ע „יהודה" ע"ש „הפעם אודה את הוי"ו" (ויצא כט, לה). וראה תו"א מג"א צט, א. ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך יהודי. ושי"נ.

(30) מגילה יד, א.

(31) אסתר ג, ב.

(32) שם, ג.

(33) שם א, ח.

(34) מגילה יב, סע"א.

(35) אסתר ב, ה.

(36) שם ז, ו.

(37) אסתר ע"ה פ"ב, יד). וראה יל"ש אסתר

רמז תתרמח.

(38) פי' יפה ענף השלם לאסתר שם.

(39) תהלים קמה, יט.

און דאָס איז דער אונטערשייד צווישן די פירושים בזה אין גמרא און אין מדרש: דער ערשטער פירוש אין מדרש רעדט ווי דאָס איז „בנוהג שב-עולם“; דער צווייטער פירוש רעדט ווי דאָס איז מצד דעם אויבערשטן בהנהגתו לע"ל; און פון משמעות הגמרא קומט אויס, אַז אויך אין דעם „לעשות כרצון איש ואיש“ בזמן אחשוורוש איז געווען אַ תועלת, ווייל אויך בזמן הזה קען אַ איד (דורך זיין פאַרבונד מיט דעם אוי-בערשטן) זיך אויפהויבן צו דער דרגא פון לע"ל אַז ביי אים זאָל זיין „לעשות כרצון איש ואיש“, כדלקמן.

ח. והביאור בזה (בפנימיות הענינים): „אחשוורוש“ בשרשו בקדושה גייט אויף דעם אויבערשטן כביכול, כמאחז"ל⁴² אחשוורוש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו. און „כן יסד המלך גו' לעשות כרצון איש ואיש“ גייט אויף דעם אופן ווי דער אויבערשטער האָט איינגע-שטעלט די וועלט, אַז ס'איז דאָ „רצון איש ואיש“ – בחירתו של האדם זיך צו פירן אָדער כרצון מרדכי אָדער כרצון המו, „רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו“⁴³.

דאָס איז אָבער נאָר בנוגע צו דער עצם מציאות פון „רצון איש ואיש“ (צוויי פאַרקערטע רצונות און אַ מענטש איז בוחר אין איינער פון זיי). משא"כ „לעשות כרצון איש ואיש“ (צו יוצא זיין

בהנהגתו לע"ל) וועט זיך פירן אין אַן אופן פון „לעשות כרצון איש ואיש“.

דאָרף מען פאַרשטיין: פון סתימת לשון הגמרא הנ"ל „כרצון איש ואיש, לעשות כרצון מרדכי והמן“, בלי שום שלילה (בדבר) איז משמע אַז אויך מצד אחשוורוש איז דאָ אַן אַרט אויף אַזאָ הנהגה – ולכאורה ווי שטימט עס מיט דברי המדרש מיט אַ מילתא בטעמא (לויט ביידע פירושים), אַז מ'קען ניט אויספירן צוויי רצונות הפכיים⁴⁴ (און אפילו לויטן צווייטן פירוש אין מדרש, איז דאָס נאָר בכחו של הקב"ה, און ער טוט עס דוקא לע"ל)?

ז. ויש לומר הענין בזה: בשעת עס רעדט זיך „בנוהג שבעולם“ (במנהג העולם הטבעי) – ועד"ז מצד דעם אוי-בערשטן כביכול ווי ער איז זיך מתלבש אין הנהגת העולם (שם אלקים)⁴¹ – קען טאָקע ניט זיין די הנהגה פון „לעשות כרצון איש ואיש“, „כרצון מרדכי והמן“, ווייל זיי זיינען צוויי פאַרקערטע רצו-נות: משא"כ בשעת עס רעדט זיך וועגן דעם אויבערשטן ווי ער שטייט העכער פאַר הנהגת העולם (ווי עס וועט נתגלה ווערן לעתיד לבוא), דעמולט קען זיין „לעשות כרצון איש ואיש“, ביידע רצו-נות הפכיים צוזאַמען.

40 והרי פשטות תוכן הגמרא הוא כמו התוכן במדרש – „לעשות כרצון מרדכי והמן“, „שתלה הכתוב כלל ישראל במרדכי והיינו כרצונו שלא להאכילין ולשתותן דבר איסור דמרדכי גופי' ודאי דלא הי' נהנה כלל מאותה סעודה, וכן תלה כלל העובדי כוכבים בהמן שרצונו ככל אכילות“ (הדא"ג מהרש"א מגילה שם).

41 וזהו מה ש'אמר הקב"ה אני איני יוצא מידי בריותי', היינו אלקות כפי שהיא בהתלבשות בהבריאיה ובחוקי הטבע, שעל זה נאמר (נח ח, כב) „לא ישתו“.

42 מדרש הובא במאו"א ע' א אות קפב. וראה גם מחיר יין להרמ"א עה"פ אסתר א, יב"ג, מרקאנטי ויצא כט, י (באגדה אמרו). ערכי הכינויים (לבעל סדר הדורות) ערך אחשוורוש.

43 רמב"ם הל' תשובה רפ"ה.

איו – לעשות רצון אביך שבשמים⁴⁷, כמאחז"ל⁴⁸, "אני לא⁴⁹ נבראתי אלא⁵⁰ לשמש את קוניי"; והיות אָז, נבראתי⁵¹ איז כל רגע ורגע פון קיום האדם בעולם הזה, איז מובן אָז יעדער פרט פון זיין עבודה בכל רגע דאַרף זיין "לשמש את קוניי", כציווי התורה – "כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁵⁰, און "בכל דרכיך דעהו"⁵¹, "כל⁵² דוקא, און ניט נאָר, כל מעשיך" – אַלע דיינע מעשים, נאָר אויך אָז יעדע מעשה עצמו איז כל כולו לשם שמים, וואָרום אויב ס'איז דאָ עפעס וואָס בלייבט חוץ מזה (שימוש את קוניי) – איז דאָס "עבודה שזרה לו" (וויבאַלד אָז דאָס איז היפך פון "נבראתי"). ביז די שלימות בזה – אָז "מעשיך" איז ניט נאָר "לשם שמים", נאָר מיט "מעשיך" און "דרכיך" גופא – "דעהו"⁵² און (נאָכמער –) "שמים" עצמו (ע"ד ווי די אכילה ושתי' בשבת, וואָס דאָס גופא איז אַ מצוה, מצות עונג שבת⁵³).

און איז דעם באַשטייט רצון מרדכי, אָז "לא יכרע ולא ישתחוה" צו קיין שום זאך בעולם (אפילו אַ דבר המותר ע"פ שו"ע), וואָרום יעדער זאך וואָס איז ניט עבודת השם איז "עבודה שזרה לו".

דאָקעגן, רצון המן איז – עבודה זרה,

(47) אבות פ"ה מ"כ.

(48) משנה ובריייתא סוף קידושין.

(49) גירסת הש"ס כת"י (אוסף כתבי-היד של תלמוד הבבלי, ירושלים תשכ"ד) במשנה ובריייתא הני"ל. וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם. ובכ"מ. וראה גם יל"ש ירמ' רמז רעו.

(50) אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

(51) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע

אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

(52) ראה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104 ואילך. ובכ"מ.

(53) שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רמב.

לויט ביידע פון זיי) קען ניט אויסגע- פירט ווערן בפועל, ווייל דער רצון פון מרדכי איז אין עניני קדושה און דער רצון פון המן איז אין ענינים הפכיים, במילא קען זיך בשעת מעשה ניט אויס- פירן ביידע רצונות בפועל: אָדער עס ווערט נתקיים רצון מרדכי אָדער רצון המן.

ובעומק יותר – איז די סתירה פון "לעשות כרצון איש ואיש" ניט נאָר דערפאַר וואָס במעשה בפועל קען מען ניט טאָן לויט ביידע רצונות, נאָר נאָכ- מער – "רצון מרדכי והמן" ("רצון איש ואיש") זיינען בכלל צוויי פאַרקערטע צוגאַנגען, וואָס איינער איז לכאורה אינ- גאַנצן שולל דעם צווייטן:

רצון מרדכי איז אַ הנהגה אין אָן אופן פון "לא יכרע ולא ישתחוה"³¹, כדברי חז"ל⁴⁴ אויף דעם וואָס מרדכי ווערט אָנגערופן "יהודי"³⁵ – "על שם שכפר בע"ז, שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי", און דעריבער ווערט יעדער איד אָנגערופן בשם "יהודי", ווייל אידיש- קייט באַשטייט אין דעם אָז ער איז "כופר בע"ז", "לא יכרע ולא ישתחוה".

וידוע, אָז דאָס איז כולל ניט נאָר "עבודה זרה" ממש, נאָר יעדער זאך וואָס איז ניט פאַרבונדן מיט "ועבדתם את ה' אלקיכם"⁴⁵ (אפילו אויב דאָס איז ניט היפך השולחן-ערוך), ווערט דאָס אָנגערופן "עבודה זרה" – "עבודה שזרה לו"⁴⁶, דאָס איז פרעמד צו אַ אידן, וואָרום דער גאַנצער ענין פון אַ אידן

(44) מגילה יג, ריש ע"א.

(45) משפטים כג, כה.

(46) ראה ב"ב ק, א: הוא סבר לע"ז ממש, ולא היא, אלא ע"ז עבודה שזרה לו (הוא חשוב והמלאכה נמבזה ומכוערה אלא שאין בה איסור – רשב"ם). – וראה סה"ש תנשא ח"א ע' 372.

אעפ"כ, איז דער חידוש, אָז בשעת מ'איז פאַרבונדן מיטן אויבערשטן ווי ער שטייט העכער פאַר הנהגת העולם, האָט מען בכח צו מחבר זיין הפכים: זייענדיק אין עולם און אין גלות, זאָל זיין „לא יכרע ולא ישתחוה“, שטייענדיק אינ-גאַנצן העכער דערפון.

ט. עפ"ז וועט מען פאַרשטיין דברי המדרש: די צוויי פירושים אין מדרש גיבן אַרויס צוויי צוגאַנגען פון אַ אידן אין זיין עבודה בזמן הגלות:

וויבאַלד אַז דער אויבערשטער האָט געשיקט אַ אידן אין עולם הזה, און דאָרטן גופא – אין גלות, אונטער דער שליטה פון מלך אחשורוש, און ס'איז אַ דין אין תורה אַז „דינא דמלכותא דינא“ – קען מען לכאורה מיינען (כרצון המן) אַז בעניני העולם (ניט בענינים וואָס זיינען פאַרבונדן מיט תומ"צ) איז ניט שייך אַז בבת אחת זאָלן זיין די צוויי הפכים פון „כרצון איש ואיש“ (רצון מרדכי והמן), אַז צוזאַמען דערמיט וואָס „עבדי אחשורוש אנו“ אין גלות, זאָל ביי אים זיין אַ הנהגה פון „לא יכרע ולא ישתחוה“ צו הנהגת העולם, וואָרום איינס פון די ביידע: אויב דער אויבער-שטער האָט געשיקט אידן אין גלות, הייסט עס דאָך אַז מ'איז עט-וואָס באַגרעניצט בהנהגת הטבע און חוקי המדינה (כרצון המן), און אויב מ'געפינט זיך ניט אין גלות, וואָס דעמולט פירט מען זיך „כרצון מרדכי“ באופן פון „לא יכרע ולא ישתחוה“, איז דאָך ניט שייך זאָגן אַז ס'איז דאָ „רצון המן“.

בנוגע צו די חיובים וואָס אַ איד האָט בקיום התומ"צ ע"פ השולחן ערוך – איז מובן ופשוט, אַז אויף דעם איז קיינער קיין בעה"ב ניט אויף אַ אידן (אפילו ב-זמן הגלות): אָבער בנוגע צו עניני רשות ועניני העולם („מעשיך“ און „דרכיך“) –

ניט נאָר ע"ז ממש ר"ל, נאָר יעדע עבודה שזרה לו (פאַר אַ אידן), זייענדיק ניט עבודת השם. און זיין טענה איז: ווי-באַלד מ'געפינט זיך אין עולם הזה און אין גלות, איז מען אונטערגעוואָרפן די חוקים והגבלות פון הנהגת הטבע (וועלכע דער אויבערשטער האָט בא-שאַפן), און דעריבער דאַרף מען זיך דערמיט רעכענען, עכ"פּ בנוגע צו דברי רשות ועניני העולם.

דערפון קומט אויס, אַז „לעשות כ-רצון איש ואיש“ (כרצון מרדכי והמן) איז אַ סתירה מיני' ובי': בשעת אַ איד געפינט זיך אין עולם הזה, און דעמולט גופא – אין זמן הגלות („אכתי עבדי אחשורוש אנו“), וואו ער האָט פאַרשי-דענע הגבלות מצד הנהגת הטבע וה-עולם וחוקי המדינה („דינא דמלכותא דינא“⁵⁴, די באַגרענוצונגען פון מנהגי המדינה⁵⁵ וכו') ווען דאָס שטערט ניט צו קיום התומ"צ), וואָס זיינען אים מכריח (ע"פ רצון ה' וע"פ תורה) זיך צו פירן באופן מסויים – זאָל ניט קענען גע-מאַלט זיין דער קיום פון „כרצון איש ואיש“, ווייל „רצון מרדכי“ („לא יכרע ולא ישתחוה“, דערפאַר וואָס יעדער זאָך חוץ פון עבודת השם איז „עבודה זרה“) איז לכאורה שולל ניט נאָר קיום רצון המן בפועל, נאָר דער גאַנצער צוגאַנג אַז מ'דאַרף זיך רעכענען מיט מנהגו של עולם. ולאידך, אויב מ'רעכנט זיך דערמיט וואָס דער אויבערשטער האָט געשיקט אידן אין גלות, דאַרף דעמולט לכאורה זיין די הנהגה „כרצון המן“, אַפּגעמאַסטן לויט מנהגו של עולם (וואו עס שטערט ניט צו תומ"צ).

54) גיטין, ב. ו. ש"ג.

55) ראה גם לעיל ע' 174-6 ו. ש"ג.

אז ער שטייט מיט אַ תוקף ניט נאָר אויף וויפל ס'איז מוכרח צו מקיים זיין תומ"צ בפועל, אָבער אין אַלע אַנדערע ענינים פילט ער ווי ער איז אונטערגעוואָרפן די הגבלות הטבע ומנהגו של עולם כו', "עבודה שזרה לו" (כרצון המן ר"ל): אָדער ער זאָל זיך פירן "כרצון מרדכי", אַז אין אַלע ענינים שטייט ער העכער פאַר עולם און פאַר גלות (זייענדיק פאַרבונדן מיט דעם אויבערשטן), און דעריבער איז ביי אים, "לא יכרע ולא ישתחוה" לכל הענינים וואָס זיינען ניט עבודת השם. ואין הדבר תלוי אלא ברצונו. [אין דעם איז אָבער דאָ אַ חילוק צווישן די דורות, אַז ברוב הדורות זיינען געווען כמה הגבלות מן החוץ, גזירת המלכות וכיו"ב, וועלכע האָבן ניט צוגעלאָזט אַז אַ איד זאָל קענען זיך שטעלן אינגאַנצן העכער פאַר גלות, משא"כ בדורנו זה איז דאָס תלוי נאָר ברצונו פון אַ אידן, כדלקמן].

י. עפ"ז וועט מען אויך פאַרשטיין דעם אויפטו פון יהודה ("ויגש אליו יהודה") לגבי יוסף:

אע"פ וואָס יוסף הצדיק איז געווען דער "שליט על הארץ", וואָס דאָס באַווייזט אויף דעם ווי אַ איד איז אַ בעה"ב אויף דער וועלט און אויף אוה"ע אַרום אים – איז: (א) ער איז דערצו באַשטימט געוואָרן דורך פרעה מלך מצרים, ד.ה. אַז דאָס איז פאַרבונדן מיט די גזירת המלך וחוקי המדינה, און (ב) באופן אַז לאַחרי הימנוי איז "רק הכסא אגדל ממך"⁵⁷. וואָס דאָס באַווייזט אַז יוסף איז נאָך פאַרבונדן בדקות מיט די הגבלות פון עולם און מצרים⁵⁸.

ווי קען זיין אַז ער זאָל זיך פירן סיי כרצון המן ע"פ הנהגת הטבע לויט מנהג העולם (און אויב ניט איז ער, "עובר את מצות המלך"), און סיי כרצון מרדכי אַז "לא יכרע ולא ישתחוה".

זאָגט דער מדרש, אַז במה דברים אמורים אַז ס'איז דאָ אַ סתירה צווישן "רצון איש ואיש" ווען עס רעדט זיך "בנוהג שבעולם": אָבער מצד דעם אוי-בערשטן (ווי ער איז למעלה מהנהגת הטבע) קענען זיך אויספירן ביידע זאַכן: אַ איד זאָל זיך געפינען אין דער וועלט און אין גלות ("עבדי אחשורוש"), און צוזאַמען דערמיט זאָל ער שטיין אינ-גאַנצן העכער פאַר כל עניני העולם וה-גלות, "לא יכרע ולא ישתחוה", ביז אַז ער זאָל פועל'ן אויך אויף דעם מלך פון אוה"ע וואָס איז "שולט" איבער אים.

און דאָס איז דער פירוש אין סתימת לשון הגמרא, "לעשות כרצון איש ואיש, לעשות כרצון מרדכי והמן" (און די גמ' איז דאָס ניט מבטל), ווייל דורך דעם וואָס מרדכי היהודי איז געשטאַנען מיטן גאַנצן ביטול צו דעם אויבערשטן, "לא יכרע ולא ישתחוה", "כופר בע"ז", האָט דאָס אים פאַרבונדן מיט דעם תוקף פון דעם אויבערשטן (שלמעלה מהנהגת העולם), וואָס גיט דעם כח אַז זייענדיק אין גלות פרס תחת מלך אחשורוש זאָל זיין די גאַנצע שלימות פון, "לא יכרע ולא ישתחוה", ביז אַז דאָס האָט אויך גע'פועל'ט דעם ביטול פון גזירת המן, און די עלי' פון מרדכי צו ווערן, "משנה למלך"⁵⁶.

און דאָס גיט אַפּ דער אויבערשטער לרצונו פון אַ אידן – אַז אפילו געפינענדיק זיך אין גלות, האָט ער די ברירה זיך צו פירן "כרצון איש ואיש":

(57) מקצ מא, מ.

(58) וראה שיחת ש"פ ויגש תש"נ (ספר השיחות ה'תש"נ ח"א ע' 218 ואילך), שמצד דרגתו של יוסף

(56) ראה לקמן הערה 59.

פרעה, ווערט דאָרט „וישב ישראל“, ב-
אופן של ישיבה אמיתית, און נאָכמער –
„ויאחזו בה“, זיי באַקומען דאָרט אַן
אחוזה⁶¹ (ובאופן של אחיזה⁶²), וואָס דאָס
באָווייזט אויף אַן (אחיזה ב)תוקף באופן
אַז זיי ווערן דאָרט בעה"ב, ביז אַז
„ויפרו וירבו מאד“, באופן שלמעלה
ממדידה והגבלה.

און דאָס ברענגט דערנאָך גלייך
„ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה
שנה“⁶³, אַז אין מצרים האָט ער חיים
טובים⁶⁴ (שבע עשרה בגימטריא טובים⁶⁵)
וחיים אמיתיים ברוחניות ובגשמיות.

יא. דערמיט איז אויך פאַרשטאַנדיק
די שייכות פון „ויגש אליו יהודה“ מיט
„ודוד עבדי נשיא להם לעולם“ (אין דער
הפטורה):

דער תוקף פון הגשת יהודה ליוסף –
וועלכע קומט דורך זיין פאַרבונד (דורך
יהודה מלשון) הודאה לה⁶⁶) מיט דעם
אויבערשטן שלמעלה מהנהגת העולם
(ווי עס ווערט נתגלה לע"ל) – איז אַ
הכנה וועלכע גיט דעם כח צו ברענגען
די גאולה האמיתית והשלימה, ווען עס
ווערט נתגלה בתכלית השלימות בכל
העולם כולו דער תוקף פון „ודוד עבדי
נשיא להם לעולם“, פאַרבונדן מיט דער
שלימות התוקף של הקב"ה (וועלכער
האָט דעם כח צו אויפֿטאַן „רצון יראוי
יעשה“, דעם חיבור פון רצונות הפכיים),
אַזוי אַז דאָס פּועל'ט אויך אויף כל
האומות, „וידעו הגוים כי אני ה'“⁶⁷. וכ-

משא"כ דער תוקף פון „ויגש אליו
יהודה“ איז באַשטאַנען אין דעם אַז ער
איז צוגעגאַנגען צו יוסף'ן בלי קבלת
רשות תחלה (כנ"ל), און האָט אויף אים
גע'פּועל'ט (אַז, ולא יכול יוסף להתאפק
גו"מ¹⁶), וואָס דאָס באָווייזט אויף אַ תוקף
וואָס רעכנט זיך ניט מיט דער הנהגת
המדינה ומנהגו של עולם כו"ס⁵⁹. דאָס
הייסט – אַ חיבור פון צוויי הפכיים
(„כרצון איש ואיש“): צוזאַמען דערמיט
וואָס יהודה האָט געוואוסט אַז ער דאַרף
אַנקומען צו יוסף'ן (בכדי צו באַפּרייען
בנימין'ען), ביז אַז יהודה זאָגט אים
„כמוך כפרעה“ [וואָס דערפאַר האָט ער
(יוסף) בכח צו ממלא זיין בקשת יהודה,
און אויך – אַז דערמיט האָט יהודה
שולל געווען אַז יוסף זאָל אים אַפּשיקן
צו פרעה מיט דער טענה אַז „הכסא
אגדל ממך“], האָט ער זיך געפירט מיט
דער גאַנצער ברייטקייט (כאילו ווי ער
דאַרף ניט אַנקומען צו יוסף'ן) און „ויגש
אליו יהודה“ מיט אַ תוקף וכו'!

און דעריבער איז דוקא לאחרי „ויגש
אליו יהודה“ האָט מען באַקומען דעם כח
– בסיועו של יוסף – אַז עס זאָל זיין
„וישב ישראל בארץ מצרים בארץ
גושן“, „מיטב הארץ“, אַז אע"פּ וואָס
מ'געפינט זיך אין ארץ מצרים, מלשון
מיצרים וגבולים⁶⁰, תחת מלכותו של

(תלמוד) שייך הענין דהיפך קבלת עול בשלימות
בדקות דקות, ולכן „רק אדמת הכהנים לא קנה“
(פרשתנו מז, כב), ודוקא ע"י יהודה נעשה הכח
לברר גם „אדמת כהנים“, עיי"ש.

59) ובפרטיות י"ל, שאצל יהודה היתה מעלה
גם לגבי מרדכי, כי אחשוורוש מינה את מרדכי
להיות יועצו ואח"כ משנה למלך, משא"כ „ויגש אליו
יהודה“ ה' בתקפו ובכח עצמו (בלי רשות מיוסף).
ובפרט זה הרי מרדכי הוא בדומה ליוסף – שנתמנה
ע"י פרעה להיות משנה למלך.

60) ראה תו"א וארא נו, ב ואילך. בשלח סד, א'
ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

61) כפרש"י עה"פ.
62) כפי' מדרש תדשא פי"ז. וכ"ה בכמה דפוסי
רש"י. וראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 405 ואילך.
63) ר"פ ויחי.
64) ראה בעה"ט שם. ועוד.
65) ל"ת וספר הליקוטים להאריז"ל ר"פ ויחי.
66) ראה לעיל הערה 29.
67) יחזקאל לו, כג – סיום הפטורת פרשתנו.

מגלה זיין תקפו בשלימות, ווי עס וועט זיין לע"ל.

יב. ע"פ הנ"ל וועט מען אויך פאַר-שטיין דער לימוד און הוראה פון „ויגש אליו יהודה“ בנוגע אונזער דור און אונזער תקופה, שטייענדיק גלייך פאַר דער גאולה האמיתית והשלימה:

ניט קוקנדיק אויף דעם תוקף פון יהודה בזמנו און מרדכי בזמנו און פון צדיקים און אידן בכל הדורות — זיינען אין אַלע דורות געווען הגבלות מן החוץ, מצד אוה"ע און זייערע גזירות אויף אידן ר"ל היל"ת וואָס האָבן ניט אַלעמאַל דערלאָזט אידן צו זיך פירן מיטן גאַנצן תוקף און בעה"ב"שקייט.

משא"כ בדורנו זה ובזמננו זה, זעט מען בפועל אַז עס זיינען ניטאָ די בלבולים פון אַמאָל, און אוה"ע לאָזן אידן זיך פירן כרצונם, און דעריבער איז אין הדבר תלוי אלא ברצונם פון אידן אַז עס זאָל זיין „ויאחזו בה וירבו ויפרו מאד“, ווי עס פירט זיך אויס בפועל בכוכ"מ מקומות, מיטן גאַנצן תוקף און ברייטקייט,

סיי במדינה זו (ארצות הברית), אַ מלכות של חסד, וועלכע לאָזט אידן זיך פירן ווי באַ זיי קומט אויס ברצונם, ועד"ז בכוכ"מ מדינות בעולם. און בשנים האחרונות זעט מען ווי אויך אין די מדינות וואו עס זיינען פריער געווען כמה הגבלות כו', זיינען די הגבלות אַראָפּגעפאַלן, וכמדובר כמ"פ.

ואדרבה: ניט נאָר וואָס אידן זיינען פריי צו זיך פירן ווי זיי ווילן, נאָר נאָכמער — די ממשלות פון אוה"ע זיינען זיי אין דעם מסייע!

ונוסף אויף דעם וואָס אידן קענען זיך פירן בדרך התומצ"צ אין זייערע איי-גענע ד' אמות — זעט מען אויך בפועל,

פס"ד הרמב"ם⁶⁸ אַז מלך המשיח „ילחם מלחמת ה' כו' ונצח כל האומות שסביביו“, און פועל'ט „אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד“⁶⁹.

וכמבואר בכ"מ⁷⁰, אַז דער כח אויף דעם גילוי פון „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“ (מעלת יהודה) קומט פון דעם וואָס פריער איז געווען „ויגש אליו יהודה“, אַז יהודה איז מקבל די השפעה פון יוסף, און דורך דעם ווערט נתגלה די מעלה פון יהודה, „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“. ע"ד דער ענין פון סמיכת גאולה לתפלה⁷¹, וואָס טוט אויף אַז אויך אין תפלה (מלכות, יהודה) ווערט נמשך דער ענין הגאולה (פון יוסף, יסוד), ביז אַז עס ווערט „גאולה אריכתא“⁷², אַז מלכות עצמה ווערט „המלאך“⁷³ ה' גואל⁷⁴. וע"פ הנ"ל יש להוסיף בזה, אַז אין „ויגש אליו יהודה“ איז מודגש — נוסף צו דער ביטול וקבלה פון יוסף — אויך ובעיקר דער תוקף פון יהודה (מצד מעלתו אויף יוסף), און דאָס וואָס ער דאַרף צו אים אַנקומען איז נאָר בכדי צו

68 הל' מלכים ספ"א.

69 צפני"ג, ט.

70 תו"א פרשתנו מד, אי"ב. תו"ח שם צג, א ואילך. דרושים שבערעה הבאה.

71 כדאי' בזה ריש פרשתנו (רה, ב) דזהו"ע „ויגש אליו יהודה“. וראה ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט (ע' יג ואילך). ד"ה ויגש תרס"ו (המשך תרס"ו ע' קיט ואילך), תרס"ח (שם ע' תפו ואילך), תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ס"ע תשצד ואילך). ועוד. וראה גם ד"ה הנ"ל תשל"ו (סה"מ מלוקט ח"ד ע' קיז ואילך), תשכ"ה (שם ח"ה ע' קכח ואילך).

72 ברכות ה, ב, שם ט, ב.

73 ויחי מח, טז.

74 ראה אוה"ת ויחי שנו, ב. תשא ע' א'תתעז-

ח. שלח ע' תריז.

בזו עס וועט זיין די נישואין⁷⁵ בגאולה האמיתית והשלימה⁸⁰].

היינט דאַרף מען נאָר אויפּפּענען די אויגן, וועט מען זען ווי די גאַנצע וועלט מאַנט אַז יעדער איד זאָל שוין שטיין אין דעם מעמד ומצב פון גאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, אַז דאָס גופא איז דער טעם פאַרוואָס מ'זעט היינט ווי אידן קע-נען שטיין בעניני היהודים מיטן גאַנצן תוקף און בעה"ב"שקייט אויך אויף אוה"ע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – וואָרום היות, אַז מ'שטייט גלייך פאַר דער גאולה, ווען עס וועט נתגלה ווערן בפועל ווי „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“, „וידעו הגוים כי אני ה' – דעריבער שפיגלט זיך עס אָפּ בפועל אין דעם מצב פון אונזער דור, אַלס הכנה וואָס פירט גלייך אַריין צו דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהוסיף, אַז דאָס איז אויך מרומז אין „ויגש אליו יהודה“, אַז צוזאַמען מיט דעם סיוע פון דער תוקף העבודה פון יוסף שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען אויך דעם „ויגש אליו יהודה“, משיח שיבוא בקרוב ממש, „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“, וועלכער קומט בסיוע ונתינת כח פון יוסף (שבדורנו), „כמוך כפרעה“, (פרעה דקדושה) ד, את-פרעו ואתגליין מיני כל נהורין⁸¹].

אַז בשנים האחרונות ווערט אַלץ לייכ-טער און לייכטער צו אויפּטאַן דעם „ויאחזו בה“ בכל מקום ומקום בכל קצוי תבל, וואָרום די וועלט – ניט נאָר אידן נאָר אויך אוה"ע – איז אַ כלי אויף אויפּנעמען ענינים פון אידישקייט, תורה ומצוות, און בנוגע צו אוה"ע – די שבע מצוות בני נח⁷⁵.

ביז – ווי גערעדט און מעורר געווען כמה פעמים לאחרונה – אַז לויט דער הודעה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע הכנות צו דער גאולה, און איצטער דאַרף מען נאָר ממשיך זיין די גאולה בפועל אין גשמיות וחומריות העולם (חומריות וואָס ווערט איבערגעמאַכט אויף גשמיות), בגלוי לעיני בשר.

[וואָרום ניט קוקנדיק אויף דעם תוקף פון דער עבודה פון אידן אין גלות, און אפילו ווי זיי שטייען אין גלות אין אַ מצב פון גאולה רוחנית, איז דאָס נאָך אַלץ ניט די שלימות פון גאולה בפש-טות, בגלוי ממש בעוה"ז הגשמי, מיט די אַלע הנהגות פון גלות, „בנים שגלו מעל שולחן אביהם“⁷⁶, כולל – דאָס וואָס אידן זיינען דעמולט ר"ל אַזוי ווי אַן „עגונה“, וואָס בעלה (הקב"ה) הלך למדי-נת הים⁷⁷ לאחר האירוסין⁷⁸ (ביצי"מ⁷⁹),

75) כפס"ד הרמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י.

76) ברכות ג, סע"א.

77) תענית כ, א. סנהדרין קד, סע"א. איכ"ר עה"פ (איכה א, א) היתה כאלמנה. זח"ב ככב, א. וראה סידור (עם דא"ח) נח, ב ואילך. אוה"ת נ"ך (כרך ב') ע' א'מ' ואילך.

78) שמו"ר ספט"ו.

79) והרי מזכירין יצי"מ בכל יום – ביום ובליילה (ברכות יב, ב במשנה. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ג. שו"ע אדה"א או"ח סס"ו ס"א).

80) והרי ידוע גודל ההשתדלות של רבני ישראל בהיתר עגונות, אשר בשביל זה מחפשים כל היתר האפשרי, ומקילים בזה וכו', ובלשון הש"ס (גיטין ג, ריש ע"א. וש"נ) „משום עיגונא אקילו בה רבנן“. ומזה מובן במש"כ וק"ו בנוגע להעייגון ר"ל דכל בני"ש שבזמן הגלות.

81) זח"א ר"א.

וואָס בימים האחרונים איז נתבטל גע-
וואָרן די עיר הבירה פון מדינה ההיא,
ביו אז מ'האָט איר איבערגעפירט צו אַן
אַנדער שטאָט, ע"פ כתיבת וחתימת ה'
חוקים ומשפטים פון מדינה ההיא (וואָס
בכיו"ב איז דינא⁸⁴ דמלכותא דינא)⁸⁵.

וואָס קען יעדערער טאָן בפועל צו
מזרו זיין דעם פדיון והשבה פון די
ספרים וכתבים?

איז דער ענטפער אַ פשוט'ער: דורך
דעם וואָס יעדערער און יעדערע, אנשים
נשים וטף, וועט טאָן אַן ענין דוגמתו –
דורך אַריינברענגען באַ זיך אין שטוב
און אין ספרי' וכיו"ב, נייע ספרי (וכתבי)
קודש בדברי תורה, בהוספה אויף די
ספרים וואָס ער האָט פון פריער אין זיין
„בית מלא ספרים“⁸⁶.

און היינט איז דאָס אַ לייכטע זאָך
אויסצופירן, וואָרום יעדער וואָך דרוקן
זיך נייע ענינים אין תורה, סיי אַזעלכע
וואָס ווערן איבערגעדריקט, ועוד ועיקר
– נייע. במילא איז אַ לייכטע זאָך צו
קויפן די ספרים, און אַזוי מוסיף זיין
מערער און מערער אין באַקומען און
קויפן ספרים

[כידועה די הסברה פון נשיא דורנו
אויף דעם וואָס אַ ספר דאַרף קאַסטן
געלט (ביו אז ער האָט געהייסן אַפּדרוקן
דעם מחיר אויף כמה קונטרסים, און

דערפון איז אויך מובן דער לימוד
דערפון פאַר אונזער דור: דורך דעם
וואָס מ'פירט זיך אין אַן אופן פון „ויגש
אליו יהודה“, אַז מ'באָווייזט אין אידיש-
קייט דעם תוקף און בעה"בישקייט
זייענדיק אַ איד, וואָס „בשביל ישראל“
נברא העולם⁸², ברענגט דאָס גופא דעם
„ודוד עבדי נשיא להם לעולם“.

יג. דער ענין פון „ויגש אליו יהודה“
(דער תוקף און בעה"בישקייט פון אידן
איבער וועלט) בדורנו זה איז אויך
אונטערשטראַכן אין דעם טאָג פון ה'
טבת (וואָס איז געווען ביום החמישי,
„קמי שבתא“⁸³, און שבת זה, ז' טבת, איז
בתוך הג' ימים פון ה' טבת):

דער טאָג איז פאַרבונדן מיט דעם
שחרור און „פדיון שבויים“ פון ספרים
וכתבים פון רבותינו נשיאינו, אין אַן
אופן אַז מ'האָט דערצו געהאַט דעם
פולען הסכם און דעם סיוע פון (משפט)
אוה"ע, לעיני כל העמים (בבית המשפט
הפדרלי).

עס זיינען נאָך אַבער פאַראַן ספרים⁸⁴
וכתבי יד פון כ"ק מו"ח אדמו"ר און פון
זיין פאָטער דער רבי (מהורש"ב) נ"ע
וועלכע געפינען זיך נאָך בשבי' במדינה
ההיא און האָבן זיך נאָך ניט אומגעקערט
למקומם, אע"פ וואָס אויך בנוגע צו זיי
איז שוין געווען פקודת המלכות אויך
פון אוה"ע אַז מ'זאָל זיי באַפרייען.

און מ'איז דאָס אויך מקשר דערמיט,

(85) ההיפך בתכלית מהמצב בזמן אדה"ז, שנת-
קיים רצונו בנצחון מדינת רוס' נגד צרפת (מפני
המעלה שע"ז ביר"ש כו' של בני"), ובדורנו זה
החידוש – שגם מדינת צרפת נעשתה מקום תורה
ויר"ש והפצת היהדות והמעיונות חוצה (ראה לעיל ע'
176 ואילך), ועתה – נעשית המהפכה והנפילה של
מדינת רוס', בשנינו עיר הבירה וכו'.
(86) לשון חז"ל – תנחומא קרח ב.

(82) פרש"י ר"פ בראשית. ובכ"מ.

(83) פסחים קו, סע"א.

(84) ספרי קודש, וגם (להבדיל) ספרי חול ש-
מסייעים לספרי קודש, ועד מסוג דבבחי' „דע מה
שתשיב לאפיקורס“ (אבות פ"ד מ"ד) וכיו"ב (ראה
גם שיחת ש"פ ויגש תשמ"ח – ספר השיחות תשמ"ח
ח"א ס"ע 192 ואילך).

אין באקומען נייע ספרים – וועט דאָס נאָכמער צואיילן דער קיום בפועל פון „ויגש אליו יהודה“ בפדיון שבויים פון בנימין – אַז עס קערן זיך אום אַלע ספרים וכתבים פון רבותינו נשיאינו למקומם האמיתי, „בית רבינו שבבבל“⁹¹, „770“ בגימטריא „פרצת“⁹², און זיך דאָרט מצטרף זיין צו אַלע ספרים וכתבים פון רבותינו נשיאינו.

וּתִיכַף וּמִיד מִמֶּשׁ זָאָל דָּאָס מִיט זִיך מִיטברענגען דער פדיון שבויים פון אַלע ניצוצי קדושה אין דער וועלט⁹³,

און תיכף ומיד ממש ממש, גייען אַלע אידן, „בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו וב- בנותינו“⁹⁴, „כספם וזהבם אתם“⁹⁵, כולל אַלע זייערע ספרים וכתבים – לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי, לקדש הקד- שים, וואו דער אבן השתי' געפינט זיך בלי שינוי מזמן בריאת העולם⁹⁶,

וכל זה תיכף ומיד ממש.

בטעם הדבר האָט ער מסביר געווען⁸⁷, ווייל אין עולם, מלשון העלם והסתר⁸⁸, איז אַ דבר חשוב קאָסט געלט. ויסודו במאחז"ל⁸⁹ – „אסיא דמגן במגן, מגן שוה“, ועאכו"כ אַז אזוי דאָרף זיין בנוגע צו דברי תורה וואָס תורה מביאה רפואה לעולם⁹⁰.

וכל הזרזי הרי זה משובח – מ'זאָל אָננעמען החלטות בזה איצטער, און דאָס מקיים זיין בהקדם האפשרי, כולל דורך מאַכן אַ הזמנה מראש (און דערפאַר אָפּפאַלן) אויף אַ מינוי צו באַקומען נייע ספרים וואָס קומען דערנאָך אַרויס (ב- לשון הידוע געדרוקט אין כמה ספרים – „פרענומעראַנטן“), און בשעת ההוצאה לאור פון דעם ספר באַקומען דאָס די מנויים תיכף ומיד.

אַזוי איז אויך אַ גלייכע זאַך אויס- נוצן דעם מנהג ישראל, צו געבן ספרי קודש הנדפסים אַלס אַ מתנה צו אַנדע- רע, כולל קליינע קינדער, פאַר זייער אַ שמחה אַדער פאַר אַ חג וכיו"ב.

י. ד. ויהי רצון, אַז דורך דעם וואָס יעדערער וועט מרחיב זיין זיינע פעולות

91 מגילה כט, א. וראה לקמן (ח"ב) ע' 465 ואילך.
92 ראה לעיל ע' 164. ע' 182-3.
93 ראה שיחת ה' טבת – לעיל ע' 210.
94 בא י, ט.
95 ישעי' ס, ט.
96 ראה יומא נד, ב.

87 ראה גם שיחת יו"ד שבת תשי"ב. ש"פ תבוא תשמ"ה.
88 לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.
89 ב"ק פה, סע"א.
90 ראה עירובין נד, א. ועוד.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכיו"ר

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!